

24-én kezdődött, a hadtörténetírás által 12. isonzo-i csatának emlegetett caporettoi áttörés azonban döntő fordulatot hozott az Isonzónál. A mindvégig megtartott tolmeini hídfőből indult osztrák–magyar és német csapatok közös támadása hatására teljesen összeomlott az olaszok védelme. 1917 végén – francia és angol hadosztályok segítségével – 100 kilométerrel nyugatabbra egy másik folyónál, a Piavnál tudták csak megállítani az előrenyomulásunkat, csak ott merevedett meg újra a front.

Az Isonzónál közel két és fél éven át vívott harcok hevessége és veszteségei vetekedtek a nyugati hadszíntér legvéresebb helyszínein vívott összecsapásokéval. Az összesen 12 csata során a két fél együttes vesztesége meghaladta a másfél millió katonát.

Az osztrák–magyar haderő reterei között az Isonzó-front minden szakaszán harcoltak a korabeli Magyar Királyság területéről kiegészített alakulatok. Egyes területek, mint pl. tolmeini hídfő némely pontja (pl. a Mrzli vrh magaslat), a Doberdó-

fennsík vagy 1917 őszén a Monte San Gabriele védelme döntően magyar kiegészítésű alakulatok kezében volt. A korabeli Magyarország legjelentősebb városai, Budapest, Debrecen, Székesfehérvár, Nagyvárad, Szeged, Temesvár folyamatosan itt harcoló házi ezredei mellett az ország sok más területéről is érkeztek ide csapatok hosszabb-rövidebb időre.

Az itt küzdő alakulatok azonban olyan súlyos veszteségeket szenvedtek – egy-egy csata során néha állományuk felét, kétharmadát is elvesztve –, hogy a saját hadkiegészítési területükről nem

tudták pótolni a veszteségeiket, ezért folyamatosan más alakulatoktól is vezényeltek ide csapatokat a kiegészítésükre. Magyarország minden területéről vezényeltek katonákat az Isonzóhoz. Így került például a Doberdóra, és szenvedett 1916 nyarán sebesülést Erdély későbbi híres püspöke, Márton Áron is, akit eredetileg a székyudvarhelyi 82. gyalogezredbe soroztak, de századával együtt a temesvári 61. gyalogezred

kiegészítésére vezényeltek.

A magyarság számára az óriási veszteségek miatt gyászos, szomorú emlékeket idéz az Isonzó és a Doberdó történelmi-földrajzi fogalma, azonban ezek a helyszínek a súlyos veszteségek ellenére a magyar katonai helytállás jelképei. Az Isonzónál és a Doberdón a korabeli Magyarország területéről kikerülő katonák a legnehezebb körülmények között védtek az akkori közös hazát, az Osztrák-

Magyar Monarchiát. Az Isonzó és a Doberdó a magyar köztudatban általuk és miattuk vált fogalomná.

A különvonat utasai meglátogatják majd a görzi várat és múzeumát, Visintiniben a temetőt és a magyar kápolnát, San Martino del Carsót, Monte San Michelét (Lukacich- és Schönburg-alagút, ágyútermek, emlékmű), a caporettoi (Kobarid) múzeumot, a Kolovrat-hegygerincen az egykori állásokat, bunkereket, emlékhelyeket, a tolminlocei katonai temetőt, Foglianóban a magyar temetőt, végül hazaútban, július 23-án a különvonat megáll Stanjelben (Sankt Daniel), ahol a vasútállomáshoz közeli, az Osztrák–Magyar Monarchia 5500 katonájának örök nyughelyét szolgáló katonai temetőben központi megemlékezést tartanak.

További információk az Isonzó expressz folyamatosan frissülő, az út előkészületeiről beszámoló honlapján: www.isonzoexpressz.hu vagy a MÁV-Nosztalgia honlapján.

Forrás: MTI, www.budakeszikultura.hu.

Kirepült a négy pilisi fekete gólyafióka

A Pilisi Parkerdő Zrt. Pilismaróti Erdészetének területére áprilisban visszatért az a fekete gólyapár, amely az elmúlt évben sikeresen felnevelte a fiókáit. A parkerdő munkatársai által óvott fészekben idén májusban a tavalyihoz – és az átlaghoz – képest eggyel több, négy fióka látott napvilágot, akik meggyűrűzés után most elhagyták fészkeiket, és elindultak első felfedezőútjukra.

A gólyaszülők 65-70 napos fiókanevelést követően engedték útjukra felperegetett utódaikat, azonban a szakemberek gondoskodtak arról, hogy ne tűnjenek el végleg szem elől, miként arról is, hogy kirepülésük tudományos eredménnyel is szolgáljon: a Pilisi Parkerdő Zrt. szakemberei a Duna–Ipoly Nemzeti Park munkatársaival közösen, már nyár elején meggyűrűzték a fiókákat. A fiatal fekete gólyák a gyűrűzés során egyedi azonosítót kaptak, amelyek a megjelölt egyedek későbbi beazonosítását, illetve – lévén a fekete gólyák vonuló madarak – a vonulás nyomon követhetőségét szolgálják. A madárgyűrűzés nagy múltra visszatekintő kutatási módszer, amellyel nemcsak egyes madarak viselkedéséről és életútjáról kaphatunk pontosabb képet, hanem a szezonális vonulási útvonalak megismerése révén egy komplex, globális madártérkép is kirajzolódhat előttünk.

Az Európában fészkelő fekete gólyák – így a Pilis lakói is – Afrikában töltik a telet, vagyis hatalmas és megerőltető út áll még előttük. Az általánosan megfigyelt vonulási „koreográfia” szerint augusztus tájékán rendeződnek csapatokba, és általában október elején tűnnek el teljesen a magyarországi, főleg vizes táplálkozó helyekről, ahol a vonulás megkezdése előtt kis és nagy kócsagokkal, valamint szürke és kanalas gémeikkel összeverődve halásznak, majd a Boszporuszon vagy a Gibraltári-szoroson keresztül hagyják el kontinensünket. Érdekes, hogy a fekete gólyák eltérő korcsoportjai egymással nem keveredő csapatokban vonulnak.

A fekete gólyák visszatérő vendégnek számítanak a Pilisben, ami rendkívül pozitív visszaigazolás a térségben folyó természetközeli erdőgazdálkodás helyességére vonatkozóan, hiszen ennek a fokozottan védett fajnak különösen változatos flórájú és faunájú, sok természeti értéket hordozó erdőrészletre van szüksége a fészkeléshez. Reméljük, hogy a szülőkön kívül a most kirepült fiókák is visszatérnek, és a madárgyűrűzőknek köszönhetően sok érdekes információt megtudhatunk róluk.

Pilisi Parkerdő vkv - a

